

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

§. 4. Divinitas Spiritus sancti probatur autoritate Conciliorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

rat & conglorificatur, utpote consubstantialis & coaeternus, qui Dei spiritus est, rectus, principalis, sapientia: vita & sanctitatis fons, qui cum Patre & Filio Deus est & appellatur; qui increatus est, plenus, artifex, omnipotens, omnium effector, infinita potentia praeditus, rebus omnibus conditio imperans, nullius autem rei imperio parens: qui implet, non impletur: deificat, non deificatur: participatur, non participat: sanctitate afficit, non ipse afficitur... in propria hypostasi existens, à Patre & Filio inseparabilis, & nunquam egrediens; omnia habens, quae Pater habet & Filius, excepta ingenti ac geniti proprietate.

Patrum agmen claudet S. Bernardus, qui sic ait serm. 1. in festo Pentecostes: *Dulcissimum quiddam in Deo Spiritus sanctus est, benignitas Dei, & idem ipse Deus. Proinde si celebramus sanctorum saecula, quanto magis eius, à quo habuerunt ut sancti essent, quotquot fuerunt sancti? Si veneramus sanctificatos, quanto magis ipsum sanctificatorem convenit honorari?*

§. IV.

Divinitas Spiritus sancti probatur auctoritate Conciliorum.

1. In Synodo quam mortuo Constantio, & Episcopis exulibus ab exilio revocatis à Juliano Imperatore, Alexandriae congregavit Athanasius & Eusebius Vercellensis, nascens Macedoniana haeresis proscripta est, & asserta Spiritui sancto divinitas: ibi enim definitum est Spiritum sanctum non esse creaturam, nec divinum à substantia Patris & Filii, sed verè consubstantialem esse Trinitatem. Patet ex epistola synodica, quae extat apud S. Athanasium, sub nomine epistolae ad Antiochenes. Idem testatur Socrates lib. 3. cap. 7.

2. Synodus Illyriciana, quam Valentinianus senior convocavit ex occasione adventus Eustachii Sebasteni & Elpidii Legati Pontificii in Illyricum, sic loquitur in sua ad Orientales epistola synodica: *Cum in unum convenissemus, & prolixam quaestio habitata esset de salutari verbo, comprobavimus consubstantialem esse trinitatem Patris, ac Filii, ac Spiritus sancti... Quicumque non sentiunt consubstantialem esse trinitatem, anathema sunt. Et si quis cum illis communicare deprehensus fuerit, anathema esto. Illis vero qui consubstantialem predicant trinitatem, paratum est regnum colorum.*

Apud I. hanc.
lib. III. cap.

3. Damasus in Synodo nonaginta Episcoporum ex Gallia & Italia, quam Romae collegerat, à Gallis & Venetensibus Episcopis admonitus, quod nonnulli adhuc in Illyrico Episcopi, rejecta Nicæna formula, Ariminensem profiterentur, hanc Ariminensem formulam reprobavit, Nicænam confirmavit, & definivit, *Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum unius deitatis, unius virtutis, & unius esse substantiae.* Patet ex epistola synodica, quae extat apud Theodoretum lib. 2. hist. cap. 22.

4. In alia Synodo Romana, quam contra Apollinarem & alios haereticos convocaverat Damasus, pluribus canonibus asserta est sancti Spiritus divinitas: in ea enim anathematizati sunt, qui dicerent Spiritum sanctum esse creaturam, & non dicerent, *semper Patrem, semper Filium, semper Spiritum fuisse & esse: Spiritum sanctum de Patre esse verè ac propriè, sicut Filium, de divina substantia, & Deum verum: omnia posse Spiritum sanctum, omnia nosse, & ubique esse, sicut Filium & Patrem: Patris & Filii & Spiritus sancti unam divinitatem, potestatem, maiestatem, unam gloriam, dominationem, unum regnum, atque unam voluntatem, ac veritatem: tres personas veras, Patrem, & Filium, ac Spiritum sanctum, equales, semper viventes, omnia continentes visibilia & invisibilia, omnipotentes, omnia iudicantes, omnia vivificantes, omnia facientes, omnia salvantes: Spiritum sanctum ab omni creatura adorandum, sicut Filium & Patrem: Patrem, Filium & Spiritum sanctum, propter unam & equalem divinitatem, unum Deum esse.* Patet ex epistola synodica, quae extat apud Theodoret. l. 5. hist. Eccl. c. 1.

5. Anno 381. centum & quinquaginta Episcopi ex iis qui omnia Trinitatem profitebantur, eos per litteras invitante Theodosio seniore, Constantinopolim convenerunt; synodum celebrarunt; canones aliquot ediderunt, in quorum primo Nicænam fidem confirmarunt, & cum Arianis, Eunomianis, Sabellianis, Marcellianis, Phorinianis, & Apollinaristis anathematizarunt Macedonianos seu Pneumatomachos. Denique symbolum ediderunt, in quo dicitur: *Credimus in Spiritum sanctum, Dominum & vivificantem, cum Patre & Filio adorandum & conglorificandum: qui locutus est per sanctos Prophetas.* Quibus verbis, non expressè quidem, sed æquivalenter asseritur & definitur Spiritus sancti divinitas. Ab eo autem expressè nuncupando Deo abstinerunt per prudentem quandam œconomiam, videlicet ut hoc pacto facilius ab haeresi ad rectam fidem revocari possent Macedoniani; ex quorum secta hoc eodem anno Constantinopolim ab Imperatore acciti, venerant triginta-sex Episcopi, & ab eodem Imperatore ad ineundam cum reliquis communionem frustra invitati, abcesserant, si credimus Socrati, hoc factum narranti lib. 5. cap. 8. Idem narrat Sozomenus lib. 6. cap. 7. ambo corrigendi in eo, quod dicunt Macedonianos illos Episcopos Filium Patri consubstantialem dicere, pertinaciter renuisse: Macedonianos enim Filium unius cum Patre substantiae, cum Catholicis confessos esse, suo loco demonstratum est.

6. Anno 382. Damasus Romae Occidentalium Episcoporum congregavit Synodum, in qua Symbolum, à Constantinopolitana Synodo anno superiore editum, confirmatum est, atque ita ex utraque Synodo, Romana & Constantinopolitana, in unam coalescentibus, facta est Synodus totius orbis Christiani, seu Synodus, quae secundum inter œcumenicas locum habentis obtinuit, sub nomine Constantinopolitanae Synodi.

7. Eodem anno 382. iterum Constantinopolim iidem Episcopi, licet non omnes, qui anno superiore celebrant Synodum, convenere, à Theodosio, rogante Damaso, per litteras convocati, ibique repererunt Damasi litteras, quibus ad Romanam Synodum vocabantur. Acto Concilio, quae circa fidem anno praecedente sanciverant, confirmarunt, synodicam ad Damasum & Episcopos Romae congregatos scripserunt epistolam, quam per tres Legatos miserunt, & in qua profitentur se credere in nomine Patris, & Filii, & Spiritu sancto, unam scilicet deitatem, & potentiam, ac substantiam Patris, Filiique, & Spiritus sancti credentes, equalem item dignitatem, & coeternum imperium in tribus perfectis hypostasis, sive in tribus perfectis personis. Extat epistola apud Theodoretum, lib. 5. hist. Eccl. cap. 9.

8. Secundae Synodi œcumenicae fidem circa Spiritus sancti divinitatem magno consensu amplexæ sunt Synodi tum generales, tum particulares, quae secutæ sunt, ut videre est disputatione 1. Porro pro divinitate Spiritus sancti Nicænum etiam Symbolum citare potuimus: quamquam in eo pro illa nihil in particulari sancitum fuerit, eò quod illam Arius non impugnaret expressè. Nam Nicæni Patres manifestè supponunt, Spiritum esse Deum, cum dicunt: *Credimus in Deum Patrem omnipotentem... & in Dominum Jesum Christum Filium Dei... & in Spiritum sanctum: nunquam enim Patri & Filio creaturam annuerant; nec illud, & in Spiritum sanctum, addidissent, nisi consubstantialem credidissent Trinitatem.*

Præterea, cum Patres tam de Spiritu sancto, quam de Patre & Filio, dicunt, quod in illum credant, illum aequè, ac Patrem, ac Filium apertè significant Deum esse: nam credere in aliquem, specialem habet energiam, & ad eum solum, qui verè Deus est, pertinere potest propriè. Audiamus hac de re Paschasium in præfatione: *Agnoscamus, inquit, Verbi ipsius privilegium. Credere illi quilibet potest hominum. Credere verò in illum, soli debere te maiestati noveris. Sed & hoc ipsum aliud est, Deum credere, aliud est credere in Deum. Esse Deum & diabolum credere dicitur...*

In

In Deum verò credere, nisi qui pie in eum speraverit, non probatur. In Deum ergo credere, hoc est fideliter eum querere, est tota in eum dilectione transire. Credo ergo in illum, hoc est dicere, Confiteor illum, colo illum, adoro illum, totum me in ius eius ac dominium trado, atque transfundo. In professionis hujus reverentia universa divino nomini debita continentur obsequia.

Accedit auctoritas sancti Athanasii, cui Nicænorum Patrum mentem exploratissimam fuisse, nemini licet ambigere. Hic autem in synodica ad Jovianum Imperatorem epistola, eos, qui in Spiritum sanctum blasphemabant, asserentes eum creaturam esse, & à Filio factum, tamquam Nicæne fidei violatores accusat, & pravorum Confubstantialitatis interpretes. Quidam, inquit, Arianam hæresim renovare cupientes, hanc à Patribus Nicæe confessam fidem incipere contemnere, præ se ferentes quasi ab ea non dissentiant, cum interim revera eam inficiantur, male interpretantes Confubstantialitatem; & blasphemias dicentes in Spiritum sanctum, quem creaturam, & à Filio conditum asseverant.

Denique potuimus pro divinitate Spiritus sancti allegare Synodum Romanam sub Dionysio Romano Pontifice in causa Dionysii Alexandrini Episcopi: in hac enim Synodo asserta est Spiritus sancti divinitas, cum in ea damnatus est error eorum, qui Trinitatem in tres essentias distinctas & diversas separarent, contra quos definitum est, unam esse trium personarum essentiam, & tres personas unum esse Deum. Vide disp. I.

Potro ex dictis hæcenus breviter adhuc pro Spiritu sancto argumentum præscriptionis efformamus in hunc modum. Quod Spiritus sanctus sit Deus, fuit Ecclesiæ fides quarto, imò & tertio sæculo: qui enim tunc temporis Spiritum sanctum negarunt esse Deum, ab Ecclesiâ damnati, & diris devoti sunt. Ergo quod Spiritus sanctus sit Deus, fuit etiam fides Ecclesiæ duobus prioribus sæculis: alioqui dicatur, quando, ubi, quo auctore, quibus adversantibus, circa Spiritum sanctum mutata sit Ecclesiæ doctrina. Dicatur, quando, ubi, quo auctore, Ecclesiâ cœperit Spiritum sanctum credere Deum, cum antea eum creaturam crederet. Horum autem nihil unquam dici poterit: talis enim mutationis nullum prorsus extat vestigium. Ergo Ecclesiâ semper credidit Spiritum sanctum esse Deum, & cum Patre ac Filio unum Deum.

§. V.

Solvuntur objectiones.

Obj. I. Spiritus sanctus per Verbum factus est. Ergo Verbi creatura est. Ergo non est Deus. R. neg. ant. Probabis ex c. I. Joan. ubi dicitur, *Omnia per ipsum (Verbum) facta sunt.* Ergo, &c. R. neg. confeq. Nam Scriptura non dicit omnia omnino, quæ sunt, facta esse per Verbum: alioquin etiam Pater ipse per Verbum factus esse dicendus esset, quod est absurdum. Solum itaque dicit Scriptura, omnia, quæ re ipsa facta sunt, facta esse per Verbum, ut ostenditur ex integro textu: *Omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est.* In ipso vita erat, &c. Sic enim legendum, non verò: *Et sine ipso factum est nihil.* Quod factum est, in ipso vita erat, cum multis Patribus arbitramur, nonnullis tamen contrarium sentientibus. Sed quidquid sit, planè certum & indubitatum est apud Patres omnes, tota in textu, qui obijciunt, sumi debere in suppositione restricta, nec Spiritum sanctum, sicut nec Patrem, comprehendere. Nam, ut ait Didymus lib. I. de Spir. sanct. Spiritus sanctus non est unum ex omnibus, quæ scilicet facta dicuntur per Verbum, sed aliud extra omnia per substantiam.

Obj. 2. Qui minor est Deo, non est Deus. Sed Spiritus sanctus minor est Deo: nam minor est Patre & Filio, qui sunt Deus. Ergo, &c. R. neg. min. & prob. ejus. Probabis. Qui mittitur, minor est eo à quo mittitur. Sed Spiritus sanctus mittitur à Patre & Filio, juxta illud Joan. c. 15. *Cum venerit Paraclitus, quem*

ego mittam vobis à Patre Spiritum veritatis, qui à Patre procedit. Ergo, &c. R. neg. maj. sumptam universaliter. Is enim tantum, qui per imperium mittitur, minor & inferior est eo, à quo mittitur. Sanctus autem Spiritus non mittitur à Patre & Filio per imperium, ut mittitur servus à domino, famulus ab herede, subditus à Rege. In tantum enim dicitur mitti à Patre & Filio, in quantum ab utroque procedens, in tempore incipit esse in creatura novo modo: nam in divinis missio nihil aliud est, quam personæ ab alia procedentis præsentia in creatura per effectum aliquem temporaneum, qui personæ illi specialiter attribuitur propter specialem aliquam ejus notionem.

Obj. 3. Spiritus sanctus, quod scit, ab alio didicit, & quod habet, ab alio accepit, juxta illud Joan. cap. 16. *Non loquetur à semetipso, sed quacumque audiet, loquetur, & quæ ventura sunt, annuntiabit. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet.* Ergo, &c. R. neg. Spiritum sanctum didicisse ea, quæ icit: sanctus enim Spiritus scientiam, quam habet, à Patre & Filio non accepit per doctrinam, sicut discipulus à Magistro, aut per infusionem, sicut Adamus in sui creatione accepit à Creatore; sed accepit ab utroque, absque ulla dependentia procedendo, & per processionem accipiendo totam substantiam divinam, quæ per se ipsam omnium scibilium notitia est. Hoc modo per processionem ab utroque accipit, quidquid habet, imò & quidquid habent, excepta paternitate, & filiatione, cum inspiratione activa, quibuscumque realia habet oppositionem. Sic autem ab illis accipit, ut nihil illis debeat, nec æstimabilius sit in Patre & Filio, dare Spiritui sancto, quam in Spiritu sancto, quidquid habet, accipere à Patre & Filio.

His consonat S. Augustinus tract. 99. in Joann. ubi facetur horum Christi verborum, *Non loquetur à semetipso, sed quacumque audiet, loquetur*, arduam esse interpretationem, quia Spiritus sanctus neque homo, neque Angelus, neque alia creatura factus est, hypostaticè scilicet assumendo humanam, vel angelicam, aut aliam creaturam naturam: tum illa interpretatur: *Sic itaque, inquit, debemus accipere, quod de Spiritu sancto dictum est: Non enim loquetur... ut intelligamus non esse à semetipso. Pater quippe solus de alio non est; nam & Filius de Patre natus est, & Spiritus sanctus de Patre procedit. Pater autem nec natus est de alio, nec procedit. Nec ideo sanè aliqua disparilitas in summa illa Trinitate cogitationi occurrat humana. Nam & Filius ei, de quo natus est, & Spiritus sanctus ei, de quo procedit, equalis est.... Non ergo loquetur à semetipso (Spiritus sanctus), quia non est à semetipso; sed quacumque audiet, loquetur, ab illo audiet, à quo procedit. Audire illi scire est: scire verò esse. Quia ergo non est à semetipso, sed ab illo, à quo procedit, à quo illi est essentia, ab illo scientia.*

Difficultati autem, quæ ex verbo futuri temporis, *Audiet*, formari potest, sic occurrit: *Nec moveat, quod verbum futuri temporis positum est: non enim dictum est, Quicumque audivit, aut quicumque audiit; sed quicumque audiet, loquetur.* Illa quippe audientia sempiterna est, quia sempiterna est scientia. In eo autem, quod sempiternum est, sine initio & sine fine, cujuslibet temporis verbum ponatur, sive præteriti, sive præsentis, sive futuri, non mendaciter ponitur. Quamvis enim natura illa immutabilis & ineffabilis, non recipiat *Fuit & Erit, sed tantum Est*... tamen propter mutabilitatem temporum, in quibus versatur nostra mortalitas, & nostra mutabilitas, non mendaciter dicimus, *Et fuit, & erit, & est.* Fuit in præteritis sæculis, est in præsentibus, erit in futuris. Fuit, quia nunquam defuit: erit, quia nunquam deerit: est, quia semper est... Semper itaque audit Spiritus sanctus, quia semper scit. Ergo & scivit, & scit, & sciet; ac per hoc & audivit, & audit, & audiet; quia, sicut jam diximus, hoc est illi audire, quod scire, & scire illi hoc est, quod esse. Ab illo igitur audivit, audit, & audiet, à quo est: ab illo est, à quo procedit.

Potro ibidem docet Spiritum sanctum non solum à